

Advent

Ordet kommer fra latinsk ”adventus”, som betyr ankomst. Den er en forberedelsestid til Kristi ankomst på jorden. 1. adventssøndag ligger alltid mellom 27. november og 3. desember. På 1. advent begynner også et nytt kirkeår.

Advent ble markert for første gang i Ravenna i Italia på 400-tallet. I Roma ble adventsliturgien fastsatt av pave Gregor den store på 500-tallet.

Han bestemte at adventstiden skulle feires i kirkene på de 4 søndagene før jul. Disse 4 søndager er symbolsk for de 4000 år som kirken mente at menneskeheten måtte vente på Frelserens gjenkomst. Streng tatt er advent en tid for stillhet, bot og faste. Advent har sin egen liturgi og sine egne salmer.

I dag blir det dessverre mer og mer vanlig å synge julesanger gjennom hele adventstiden, selv om det finnes tallrike vakre adventssanger som er blitt glemt av så mange allerede.

Lyset har alltid vært symbol for håp og det ondes avvergelse.

Kransen kjenner vi fra antikken som et tegn for seier.

Adventskransen.

Adventskransen pyntet med 4 stearinlys, er symbolet for de kristnes kamp mot livets mørke. Den evangeliske tyske teologen Johann Wichern innførte adventskransen på 1. adventssøndag i 1838 i forbindelse med en andakt. Fra Nordtyskland spredte skikken seg langsomt også til andre områder i tysk talende land. Etter 1. verdenskrig var det hovedsakelig ungdomsbevegelsen (Jugendbewegung) som hjalp adventskransen til betydningen den har i dag. Omkring

1935 ble de første adventskranser i hjemmene viet av kirken, slik det ennå er praksis i katolske strøk. Men adventskransen er i flere europeiske land blitt et fast innslag, konfesjon eller tro uansett.

Det er et flettverk bestående av edelgran- eller granbar, pyntet med sløyfer, kongler, nøtter, epler og ikke minst 4 røde eller lilla stearinlys.

Adventskalenderen.

Meningen med adventskalenderen er egentlig at barna skal ledsages gjennom desemberdagene i glad forventning til julehøytiden. Motivene på kalenderbakgrunnen skifter hver dag mens antallet ruter med de små vinduene, som kan åpnes og som det gemmer seg bilder og kanskje sjokolade bak, er fast. 24 skal det være og det tilsvarer dagene fra 1. til 24. desember som er julaften. Den tidligste adventskalender, som vi vet om, er fra

1851. Det aller første trykte eksemplar stammer fra en prestesønn ved navn Gerhard Lang fra Maulbronn i Tyskland. Denne kalenderen kom ut i 1908 og hadde ingen vinduer som kunne åpnes enda. Den bestod av 2 ark: på det første befant bare tallene seg fra 1 til 24, på det andre arket var det malt vakre englebilder. Det måtte klippes ut en ny engel for hver nye dag og limes på det andre arket med tallene på. På det rette tallet selvsagt. Først fra midten av 30-årene i det forrige århundre stanset Gerhad Lang små vinduer i det øvre arket som kunne åpnes. Bak disse var det fine små bilder. Helt fra starten var kalenderen produsert som kommersiell artikkel. På denne måten forsvant de kristne motivene mer og mer.

St. Barbaradagen, 4. desember

Barbara levde på 200-tallet i Nikomedia i Lilleasia. Samtidig som faren elsket datteren høyt var han også meget sjalu. Fordi han av natur var misstroisk sperret han Barbara alltid i et torn når han skulle reise. Selv om Barbara var rik var hun likevel ensom og ulykkelig. En dag bestemte hun seg for å bli kristen og lot seg døpe. Fra nå av ville hun leve et kristent liv og så på dette som sin hovedoppgave. Dette skjedde i en tid da de kristne ble forfulgt av kaiser Decius mellom 249 og 251. Legenden forteller videre at det hendte at faren kom hjem etter en forretningsreise og at han la merke til at tornet plutselig hadde 3 vinduer istedenfor 2 som før. Da innrømmet datteren at hun var blitt kristen og at hun, til minne om den Hellige Trefoldighet, ville ha tre vinduer i tornet. Faren ble veldig sint og prøvde å løsrive henne fra den kristne tro så godt han kunne. Men det nyttet ikke. Av skuffelse og sinne meldte han henne til myndighetene. Hun ble tatt til fange og henrettet noe senere for troen sin. Umiddelbart etter ugjerningen ble faren drept av lynet som svidde av mannen, slik at det bare ble en liten haug med aske igjen.

I dag markerer noen Barbaradagen ved å skjære av en kvist fra et frukttré som settes i en vase med vann, på et oppvarmet rom. Denne tradisjonen går tilbake til Barbaras fangenskap der hun skal ha gitt en

inntørket kirsebærgren vann fra drikkekaret sitt i fengselet. I sine siste dager, etter at hun hadde fått greie på at hun skulle dø, fant hun trøst i grenen som begynte å blomstre i cellen sin.

Begynner grenen å blomstre rundt juletider regnes dette som et godt tegn for fremtiden. Barbara ble helgen for kanonskytterne, artillerister og for gruvefolk. Artilleriregimenter, også i Norge, har henne som sin vernehelgen og markerer "Barbromessen" på en spesiell måte. Barbaradagen het i Norge "Barbrodøgeret" eller "Barbromessen". På denne dagen skulle spinningen til jul begynne. Det finnes et norsk ordtak: "Barbro-døgre går solen bort, Luci-nåtti kommer den tilbake".

St.Nikolasdagen, 6. desember

Nikolas, Nikolaus, Niklas, Klaus eller Nils levde virkelig for mange, mange år siden, nemlig på 300 tallet i Myra, en liten havneby i det sørlige Lilleasia. I dag heter landet Tyrkia. Han vokste opp i en velstående familie og etter at han var blitt kristen og utnevnt til biskop ble han satt i fengsel for sin tros skyld. Det fortelles mange historier om han som viser han som en snill mann som hjelper de fattige, de i nød og spesielt barna. En av legendene er blitt kjent i hele verden: det var tre unge jenter som faren hadde tenkt å selge fordi han ikke hadde råd til å gifte dem bort. Nikolas, som hadde hørt om dette, ble forferdet og midt på natten kastet han 3 sekker med gull gjennom vinduet for å redde jentene. Senere reiste han i sin funksjon som biskop til Nicea for å delta på kirkemøtet der kirkens viktigste ledere drøftet bl.a. læren om den hellige treenighet. Han døde mellom 345 og 351.

St. Nikolas er skytshelgen for sjømenn og barn, ugifte jenter, advokater, kjøpmenn, fiskere og apotekere, samt brannmenn og fanger. Ved siden av Jomfru Maria var han i middelalderen den viktigste helgen og man trodde at han kunne hjelpe i nesten alle

vanskeligheter. Mange kirker ble kalt etter ham i hele verden. At Nikolas delte ut gaver til barna på dagen sin er dokumentert for første gang i Tyskland i 1555. Men Nikolas var også en streng refser som skulle kontrollere om barna hadde utført sine oppgaver, deriblant skolearbeidet, tilfredsstillende. Hvis det ikke var tilfellet, vanket en omgang med riset. Det var Nikolas' skumle tjener som utførte avstraffelsen. Var forseelsene graverende, puttet han den unge synderen opp i sekken sin og tok han med seg ut i skogen.

Reformatoren Dr. Martin Luther ville mye heller se at oppmerksomheten ble rettet mot Jesusbarnet og anbefalte å gi gaver til barna på julaften isteden. Tradisjonen holdt seg levende likevel, spesielt i katolske områder, og Nikolasdagen markeres i flere europeiske land, især de tysktalende og i Holland, den dag i dag.

Luciadagen, 13. desember.

Navnet kommer fra latinsk lux, og betyr: den lysende.

Lucia levde rundt år 286 i Syrakus. I dag heter byen Siracusa og ligger på Sicilia i Italia.

Allerede som barn avla hun et høytidelig kyskhetsløfte. Mora var imot dette og ville gifte henne bort. Da mora ble syk, foretok Lucia en pilegrimsreise til Cantania til den hellige Agathas grav sammen med henne. Bønn og et syn helbredet mora som derfor også ville være en kristen.

I en drøm viser Agatha seg for Lucia og

priser hennes store tro. Hun spår henne en lignende skjebne som sin egen. Da hun kommer hjem igjen bryter hun forlovelsen. Med sine eiendeler og med familiens støtte grunnla hun et hjem for fattige og syke mennesker. Det fortelles også at Lucia tar med seg mat til andre kristne som måtte holde seg skylt. For at hun kunne bære maten med hendene satte hun en lysekrone på hode slik at hun fant veien i mørket.

Den avviste forloveden fikk greie på at hun hadde solgt arven sin. Derfor overga han Lucia til prefekten (høy italiensk embetsmann). Han ville sende henne til horehuset. Legendene forteller at flere okser og tusen mann var ikke i stand til å forflytte den fastbundne. Hverken en trollmann, et bål som ble tent rundt henne eller kokende olje kunne skade henne. Da stakk de et sverd gjennom hennes hals og med gjennomkuttet strupe ba hun videre høyt og forkynte en snarlig fred for de kristne. Hun døde ikke før en prest hadde gitt henne nattverdens elementer.

Kirken i Syrakus, som er kalt etter Lucia, står på katakomber, som tidlige kristne fant tilflukt i, og hennes grav ble funnet. Relikvier er tilsynelatende i Venecia, andre kilder sier at de befinner seg i Metz i Frankrike.

I middelalderen fikk barna gaver på Luciadagen. Den dag i dag deler man i Italia ut måltider til de fattige. Man kaller denne skikken for "Torrone dei poveri". Kikkerter blir kokt sammen med sukker inntil det hele får en fast konsistens.

I Sverige har Luciadagen vært en spesiell høytid i mer enn 200 år. Den eldste datter i huset spiller Lucia og bærer en grønn krans, pynte med en rekke stearinlys. På denne måten går hun om morgenen fra rom til rom. Hun vekker foreldrene og søsknene. Alle venter på henne fordi hun har med seg de allerførste smakebiter av julebaksten. Hennes lys er sendebud fra julelyset. Denne tradisjonen har innvandret til Norge med den økende andelen svenske gjestearbeidere.